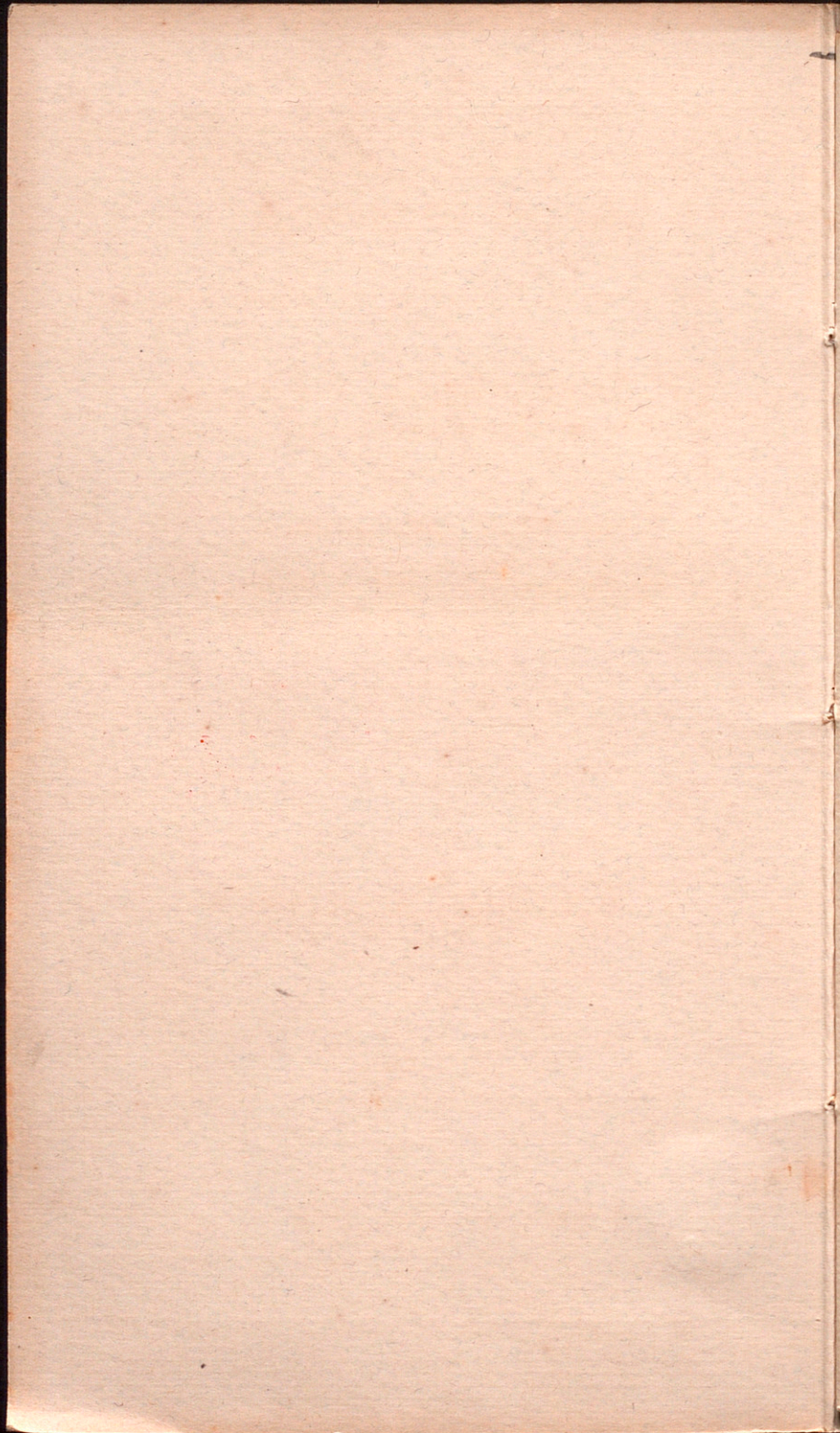

19

A LA MEMORIA

DEL NOSTRE MALAGUANYAT COMPOSITOR

En Josep Martí i Cristià

qui estigué entre nosaltres

els anys del 1884 al 1918

EZEQUIEL MARTÍN

BARCELONA, MAIG 1919

PRÒLEC

MOLT m'agradaria—al anar a empendre aquesta tasca—saber exposar amb claretat ço que'm passa al realitzar aquest treball, emperò es cosa per a mi molt difícil, car les emocions de l'ànima son de dificultat extrema per a saber-les descriure en breus i sencills mots.

Durant el transcurs de ma carrera artística he tingut sempre especial cura en que quedessin escrits alguns treballs biogràfics dels artistes de nostra terra, que d'uns quants anys en aquesta part he vist desaparèixer d'entre nosaltres, a fi de que llur memòria no fos oblidada, i les coses escrites perduren a través dels segles. Certament n'he realitzat de inoblidables artistes, professors uns i amics altres, que tots m'honoraren amb la més alta distinció i aprecí.

Però al dedicar-me a estudiar la personalitat artística d'En Josep Martí i Cristià, em passa una cosa ben diferent dels altres mestres, i es... i es que En Martí era més que un amic, era el company de joventut, amb qui, malgrat i posseir la mateixa professió, existia entre ambdós una verdadera cordialitat; entre nosaltres no hi havia secrets, les coses més íntimes de nostra vida ens les contàvem totes aconsellant-nos i guiant-nos sempre amb sinceritat i desinterés. Era ell aquell company que en les hores de repòs ens explicàvem els nostres idealismes tot anant a passeig unes vegades o

en nostres cambres d'estudi, després d'haver fruit de les composicions d'algun altre autor; amb ell parlavem de tota mena de manifestacions d'art, ens explicavem amb entusiasme nostres plans, en forjavem altres i sempre m'era grat incloure composicions seves en mos programes com a ell, certament, en deixar-me les executar.

Aquesta munió de coses, nascudes de la nostra bona amistat, fa que tan bon punt prengui la ploma em trobi corprés d'un sentiment pregon que no'm deixa coordinar les idees com jo voldria, i es que veig passar davant meu una processó inacabable de recordances que'm reflecten d'una faisó vident tot aquell sens fi de coses que amb ell havíem forjat, i tinc de fer un esforç suprem per a retenir la meua exaltada fantasia i deslligar-me d'aquest afectisme que'm privaria de dur-ho a terme amb deguda imparcialitat.

Lo que'm proposo realitzar en aquest modest treball no és altra cosa que donar a conèixer la biografia de nostre malaguanyat artista, fer un estudi crític de la seva abundosa obra amb un catàlec de ses composicions.

Demés es celebrarà un concert a la sala Mozart el mes de Maig per tal de fer oir un bon ramell de ses composicions de piano, altres de cant i piano, i es llegiràn algunes de ses boniques poesíes, a fi... a fi de que sa personalitat artística, que per sa modestia restava gaire be desconeguda, sigui admirada en sa justa valor per tots aquells amadors de l'art que amb son clar criteri puguin apreciar aquesta obra en el concepte enlairat que ella els ha de merèixer.

Qual programa exposém a continuació per tal de que hi quedin incloses, com un grat recull de belles recordances, totes les coses que a tan senyalat compositor li son degudes.

Ens ha sigut sol·licitada la repetició de l'esmentat

concert per varies entitats culturals de nostra terra desitjoses de homenatjar a nostre volgut i plorat artista.

Abans de donar comiat en aquesta petita introducció, he de fer constar el meu sinceríssim agraïment envers la família Martí i Cristià per l'honor que m'ha dispensat confiant-me aquest modest treball que jo, mitjançant l'adjutori dels col·laboradors, he procurat dur a cap, anhelant perpetuar la memòria d'aquell qui fou excel·lent compositor i bon amic nostre.

PROGRAMA DEL CONCERT

JOSEP MARTÍ I CRISTIÀ

I

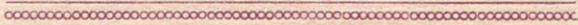
Nits de lluna.
La tórtora emmalaltida.
Dança de la mort.
El convent.
En les muntanyes tristes (poema).
Gavota.
Vals en la tardor.
(piano sol)

II

Lectura de poesies.
La filla del Rei de França (cançó popular).
El mestre. » »
Els tres tambors. » »
Ave Maria.
Els esmolets.
Melangia.
Els ocells.
Reminiscència (de l'opereta Lady Flirt).
Cançó del pastor.

III

Insomni.
Prop al mar contemplant les ones (preludi n.º 2).
En les muntanyes de Montserrat.
Primavera d'altre temps.
Enyorança.
Papallones.
Plamplona (jota).
(piano sol).

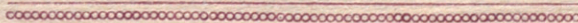

AGRUPAMENT

DE

ARTISTES I COL·LABORADORS

Ezequiel Martín.	pianista.
Clotilde G. de la Hera.	cantatriu.
Josep Martorell.	pianista acompanyant.
J. M. ^a Camprodon.	rapsoda.
Mercé Zimmer.	
Carme Bagó.	
Antoni Torres.	

LA TÓRTORA EMMALALTIDA

S'enamorà del romàntic rossinyol que en les nits de primavera cantava en son jardí, qui li diu: li diu: no crec en l'amor de nostres dies, car prefereixo viure sol i ésser lliure.

La tórtora s'esllangueix i canta son amor en to melangiós.

DANÇA DE LA MORT

O mort! Jo t'he vist en somnis, t'he vist dançar macabricament envolcallada amb vels d'indefinit colors, i al ritme estrepitos d'esgarriosa dansa he sentit cruixir els teus ossos mentre 't reies de nosaltres. O mort! Fan plorar les teves rialles i el teu gest misteriós i fantàstic eriça mos cabells.

EL CONVENT

Al cim d'una alterosa muntanya s'hi trova emplaçat un antic i sumptuós convent; en sa església gran i rica d'ornamentació, s'hi escolten els dolços acords de l'orgue mentre'ls frares es disposen a fer sa oració, quina entonen majestuosament. Acabada aquesta, van retirant-se com processó solemne, desfilant silenciosament per entre'ls claustres. La campana repica amb força mentre ells van allu-

nyant-se; sols s'escolta l'eco dels dolços
acords que va perdent-se per entre les bos-
curies.

EN LES MUNTANYES TRISTES

(LEMA)

Per altes muntanyes
Camino buscant-te,
On ets mon amor,
Que no sé trovar-te?
Sols em fa feliç
El bosc i la muntanya
Y anar-me-'n vora al riu
Cap al caient de la tarda.

EN LES MUNTANYES DE MONTSERRAT

(POEMA)

Per a tots nosaltres són les muntanyes de
Montserrat un paradís de bellesa, perquè s'hi
trova allà nostre patrona la Verge de Montse-
rrat que tots els catalans estimem i venerem;
son les muntanyes de Montserrat un idealisme
on tot respira santetat, entre l'aroma encisa-
dora que exhalen els romanins i farigoles,
i els arbres i plantes d'aquelles muntanyes
ofereixen un bell redós per a escoltar els dol-
ços cants que allí ressonen. A Montserrat tot
canta, canten els ocells, canten els ermitans,

canta el pastor allunyant-se, l'escolania entona també melodies, i fins les boires que suaument es deixen anar sobre les muntanyes, sembla que hi cantin també. Al lluny se sent repicar les campanes que ens criden a l'oració: es l'amor de la Verge que crida a sos fills amats. Montserrat es un poema. Son un esclat de bellesa la Verge i sa muntanya.

Montserrat es un jardí,
Montserrat, muntanya santa,
on floreixen romanins,
i els ocells tot l'any hi canten! (1)

PRIMAVERA D'ALTRE TEMPS (CONSOLACIÓ)

Arbre potent que al cim del pirineu
cercat de blanca neu
t'enlaïres ufanós,
saludo't jo admirat
quan et miro encisat
en mig la soletat,
tan ferm i tan xamós.
Que hi fa—diu tu—que'ls vents,
les pluges i les neus
vulguin aclaparar-me,
mentre jo creixi ferm,
em ric de l'aspre hivern
que tant vol doblegar-me.

(1) Publiquem l'esmentada de «En les Muntanyes de Montserrat» que fou escrita per l'estrena de dita obra,

Els vents de la tardor
feren caure de por
mes fulles tremoloses,
i el tebi sol daurat
de groc les ha pintat
a mos peus ploricoses.
Tot sol m'hi he anant quedant
veient del meu voltant
morir les flors més belles
els ocells m'han deixat!
les flors s'han despullat
quedant sols llurs poncelles.
La fredor de la neu
per mí es sofriment lleu
quan cau demunt mes branques,
doncs sé que'l Maig vindrà
i el sol degelerà
el glaç de les muntanyes!
i quan torni a florir
els ocells envers mí
vindran a fer cantades,
l'ametller florirà
l'hivern se'n tornarà
al treure la brotada.
Y ara jo contemplant
l'arbre que's va enlairant,
em dic tot consolant-me:
perquè'm tinc d'entristir
sabent que ha de venir
un Maig que ha d'alegrarme!

Josep Martí i Cristià

SEMBLA que'l destí hagués previst el temperament artístic de nostre malaguanyat compositor i ho predisposés tot perquè al obrir aquest sos ulls per primera vegada, es trovés en un lloc aon la naturalesa esclatés verament riallera perquè ell amb sa ànima marcadament d'artista gaudís d'aquelles belleses que se li oferien, i es forgés aquells savis idealismes que havien d'indicar-li la recta lluminosa de sa futura carrera artística.

En la pintoresca i xamosa vila de Llinàs del Vallés nasqué aquest excel·lent compositor i pianista, el dia 19 d'Agost de 1884, en quina època els seus pares tenien per costum estiuejar en l'esmentat lloc.

Fill d'una distingida família, ben relacionada pels alts càrrecs comercials que ocupava el seu pare, no havien pensat mai en dedicar-lo a l'art musical, sinó ben al contrari, desitjant son pare fer-li seguir el comerç tal com ell feia. Però el futur artista, ben petit encara, va començar a demostrar ses aficions vers la música, accentuant-se més i més de dia en dia, de tal manera que sols fruïa quan tenia un piano de joguina, i, a manca d'aquest, agafava

unes quantes copes, graduant-les amb aigua, per a obtenir així els sons que ell desitjava.

Per tot arreu pintaba pentàgrames i notes, escullint com a lloc més escaient la pòst de planxar.

Aquestes disposicions varen obligar al seu pare a canviar de projecte, determinant comprar-li un piano per a fer-li estudiar seriament la carrera del gran art. Molta va ésser l'alegria del noi en trobant-se a la presència del piano, no volguent de cap manera abandonar l'instrument.

Començà sos estudis de solfeig i piano sota la direcció del mestre Vallcorba, l'any 1894. Per el perfeccionament del piano va fer-ho amb el malaguanyat mestre N'Enric Granados, qui l'aprecià i el distingí sempre, tant per la bondat de son caràcter com pel seu talent i avenços. L'harmonia i composició va estudiar-la un temps, no molt llarg, amb l'il·lustre mestre En Felip Pedrell, qui també's meravel·là de son talent. En Martí va continuar estudiant sol, arribant al més alt perfeccionament de la seva carrera artística. Estudià també un any el violí sots la direcció de l'eminent concertista Crickboom.

Quant final a l'estudi de les lletres el feu al col·legi Balmes, tenint mes tard per a ensenyança superior el mestre Salanova i per a dibuix i pintura el distingit artista senyor Monturiol.

Durant els anys 1901-1912 En Martí escrigué son primer ramell de composicions musicals i per a provar exactament sa valor artística

reproduïm uns paràgrafs escrits pel seu mestre Granados.

«Molt formós; per a poguer escriure aixó s'ha d'haver plorat», i d'una altra composició escrigué: «Jo a la seva edat no haguera pas escrit aixó». Dites inscripcions es llegeixen en el seu primer quadern d'estudis.

La seva bonica obra «El convent», fou escrita l'any següent.

Per aquesta època treballava incansablement la composició i el piano, però, mancat d'una salut robusta, va notar-se aquest excés de treball que'l perjudicava i per a tal fou-li aconsellat un curós i mesurat repós.

En 1906 va fer el servei militar entrant a l'arma de caballeria i siguent destinat a Pamplona.

Durant aquest temps va escriure diverses composicions, entre elles, potser una de les cabdals, la seva jota «Pamplona», també un himne pel regiment en que ell estava, quin actualment encara el canta la guarnició de Pamplona. Fou molt estimat i considerat per sos majors, fent-li honor a ses dots artístiques i preuats mèrits.

De 1908 a 1911 el veiem ocupar-se en el magatzem de música de cà Dotesio.

Durant aquest anys oïrem executar per el mestre Gibert Camíns, en el circol Musical Bohemi, la seva composició «Escenes de nois» amb molt bon èxit.

En Blai Net, poc temps després, feia oir en l'Orfeó Fivaller la composició «Rondalla».

El dia 10 de Septiembre de 1911 tingué la dissort de perdre el seu pare, cosa que l'en-
tristí molt i el preocupà en grau extrem. En
aquell mateix any fundà una Academia de Mú-
sica que la tingué oberta fins al 1914.

Durant aquest anys fou l'època en que el
mestre Martí produïa més composicions, im-
pregnadas d'un romanticisme tal que'n cap
temps de la seva vida es veu tant assenyalat.
També en la nostre ciutat se'n deixaren oir
algunes, entre les que recordém jota «Pam-
plona»—que vaig estrenar en el recital de
piano, celebrat en el «Foment del Treball Na-
cional», el dia 31 de Març de 1913, repetint-la
amb no menys èxit i amb assistència de son
autor, el dia 6 d'Abril en el Circol Artistic.

El dia 13 del mateix mes oïen «El convent»
i la «Jota» pel mestre Blai Net.

El 9 de Juny, per una de ses millors deïxe-
bles, Na Teresa Bonich, escoltàrem en la Sala
Oliver, «Gavota», «El convent», La Tórtora
emmalaltida», «La Palmera» i els «Tres prelu-
dis» que mereixèren totes el mes alt elogi del
públic.

Dues cançons populars harmonitzades: «La
filla del Rei de França» i els «Tres tambors» es
cantaven en la festa de Nadal a l'Institut de
Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona.

El dia 26 de Novembre de 1914 tancà l'Aca-
demia.

El dia 4 de Juliol de 1915 s'efectuava l'es-
trena de tres composicions intitolades «Papa-

llones», «Dança de la Mort» i «En les Muntanyes de Montserrat», aquesta darrega exclusivament per la clausura del cecle de conferencies que veniem realitzant en aquell centre. L'èxit fou dels mes espontanis i falaguers que ell tingué, puix la nombrosa concurrència que assistí al concert en guarda gratíssim recort.

Amb gran entusiasme va començar la seva bonica opereta titulada: «Lady Flirt» en la que hi treballà constantment.

Al mateix temps produí també altres composicions, entre les tals uns quadres que anomenà *dances russes* per les que ell mateix es forjava els arguments.

Dita obra la deixà avançadíssima, siguent una llàstima el que no l'hagués pogut acabar, car es un treball de gran exquisidesa artística i de considerable vàlua; en els manuscrits s'hi llegeixen amb gran abundància de detalls tots els moviments dels artistes curosament ordenats i amb dibuixos per indicar amb exactitut llurs postures.

Aquest excés de feina va contribuir en gran manera a empitjorar-li la salut, puix com ja hem dit en altra ocasió, aquesta era bastant trencada.

Per altra part nostre malanguanyat artista posseïa un temperament fortament impresionista, lo que'l feia commoure davant les llàstimes i el deixava gaudir en gran satisfacció prop els encisos de plaer. Això donà per conseqüència un excés de nerviositat que li restava

forces, puix no li permetia tenir la calma i repós que per a tan gran producció necessitava. Viví solament per l'art i l'amava tant que no comprenia hi hagués cap manifestació de plaer en la vida que no fos produïda per aquest misteriós fenomen de bellesa.

El delectaven les flors, l'encantaven l'arquitectura i la pintura, estimava la poesia i viví solament per la música.

Era tal sa fe i entusiasme envers el gran art, que en un dels molts escrits d'ell s'hi llegeix: «Si totes les dones boniques que veig i que m'agraden parlessin amb veneració de Beethoven, Liszt, Strauss, Greco i altres artistes, a hores d'ara ja fóra casat.» Certament creiem no es pot parlar amb més fe i entusiasme de tot el que sigui sentiment de bellesa.

Amb motiu de la celebració del tercer centenari de les Escoles Pies, li fou confiat a n'ell, el compondre un quadre per a les Visions Artístiques de Sant Josep de Calasanz, que varen celebrar-se en el Coliseu Pompeia, el dia 25 de Novembre de 1917 amb el títol: San Josep de Calasanz a Montserrat (acte tercer), lo qual li valgué un afalagador èxit, assenyalant-lo com un mestre inspiradíssim i coneixedor dels més pregons secrets de la orquestració moderna. La composició d'aquesta obra va cansar-lo extraordinàriament i malgrat el desig de rescatar-se de les forces perdudes, ell, amb lentitud traïdora, devenia llanguent i per comble de dissort, volguent assistir als darrers assaigs d'ella, tenia que sufrir l'inclemència d'un temps

rúfol que li brindaven les fredes i altes hores de la nit, va contribuir tot plegat a que se li iniciés a nostre estimat artista, una malaltia greu que en poc temps tenia d'arrabassar-li la vida.

La família se'n donà compte i feu grans esforços per son restabliment, procurant passés llargues temporades allunyat de nostra ciutat, i quan ja semblava que la seva salut acusava millora, tingué la fatal desgracia, l'any passat d'ésser una de les víctimes de la peste grippal, la qual en son estat de malaltia era incurable. Ell es donà compte de sa gravetat, més, com tot bon cristià, ho rebia amb resignació, demanant en moltes ocasions paper i llapis per exterioritzar sos sentiments. Un dels dies en que més greu estava, pot dir-se dels ultims de la seva vida, escrigué: «Jo i la Mort» quals pàginas les inserim per considerar-les un viu reflexe de son exaltat sentimentalisme i una expansió per ell mateix de les congoixes més intimes de la seva vida.

Diu així:

«Oh mort! t'he pressentit voltant ma casa,»
«després més tard trucares a la porta»
«Qui hi ha?—digué una veu tota tremolosa,»
«obrí, ningú et vegé, i tancà altra volta.»
«Més jo et vegí entrar immovil»
«com un vel blanc, tot blanc, majestuosa»
«i entrares a la cambra on jo dormia»
«i als peus del llit restares silenciosa.»

«Per la finestra un raig de llum entrava»
 «que il·luminà ma cambra trista i fosca»
 «ol ves-te-'n, ves-te-'n—diguí—que encar no es
 «I te'n anares tota tremolosa...» [l'hora.»
 «Perdent-te entre la nit com una ombra.»
 «Oh mort! tu vols ma companyia!»
 «Aquesta nit dormint t'he vist en somnis,»
 «t'he vist als peus del llit com altra volta,»
 «que deies —Apa anem, t'ha arribat l'hora —»
 «I jo mandrós, rebec, gandulejava»
 «Digueres tu — Que fas? no soc calmosa!»
 «No sé perquè'm reca»
 «deixar del mon la vida tan formosa»
 «— Formosa dius?»
 «— Escolta lo que't parlo»
 «Ella'm digué, tancant la porta,»
 «i com qui conte a un infant rondalles,»
 «mirant-me fit a fit, va dir-me: Escolta:»
 «Recordes quan amb ta estimada et deia:»
 «Parlem d'amor com un Abril,»
 «t'estimo, sols ets tu ma vida,»
 «sens tu ja fóra morta, no viuria,»
 «oh si, morta fóra de tristesa.»
 «Y tu les flors més belles»
 «pels seus cabells cullies a grapades»
 «i el desitjat petó vos feiau,»
 «aquest bes que hem somniat tantes vegades.»
 «Mes ella indiferent, com si tal cosa,»
 «després et va deixar, volia a un altre,»
 «i tu d'ençà allavors vas canviar»
 «sentint el cor i l'ànima malalta,»
 «Recordes? Anem, mort, del mon, anem,»
 «Fugim depressa: Tinc fret,»

«un fret intens que'l cor em glaça,»
«la sang se'm paralitza per les venes,»
«i sento un tremolor frisós dintre dels òssos»
«que respirar quasi no'm deixa.»
Oh mort, però no vens encara?
fugim d'aquest hivern que tot ho arrasa
i mon cos, romputs del mon los llaços,
senti balancejar-se entre els seus brassos.
«Mira la nit, es blava i estrellada»
«tot dorm i en dolç repòs respira»,
«apòiat en mon pit i en dols insomni»
«et portaré felïç a una altra vida».
«Oh mort, ma dolça amigal,»
«aquesta nit dormint t'he vist en somnis,»
«t'he vist als peus del llit com altra volta»
«deies—apa, anem; t'arribat l'hora»
«ara ets ben meu;—Mort, on em portes?»
«Llavors Ella humil, com una amiga,»
«parlant-me amb dolça veu i falaguera,»
«m'ha dit besant mos ulls en un somriure:»
«Et porto allà aon tot l'any es primavera.»

Ell malgrat sa gravetat no perdía sa afició a l'art i quasi podriem dir moria escrivint música, puig poques hores abans de finir entrava son cunyat a la cambra i l'artista, que estava escrivint, li assenyala amb la ma restés quiet, dient-li pocs moments després amb veu molt feble: estic fent un himne per a les monges. Comprovaren si delirava i no era pas així; puig ell amb les religioses que'l cuidaven havien convingut escriure un himne per

a una propera festa que havien de celebrar en son temple.

El dia 6 de Novembre de 1918 entregava son ànima a Deu aquest genial compositor, entusiasta i fervent català, qui amb sa abundant producció artística, ha contribuït en gran manera a l'enlairament de nostre estimada música per a honra de son nom i gloria inoblidable de sa terra.

CRITICA DE L'OBRA

L'abundósissima producció d'En Martí i Cristià, la que's troba realitzada en diverses arts, ha fet que al examinar ses composicions, ens persuadíssim d'una manera remarcable, de que ens trobavem davant l'obra d'un artista de talent i dels més assenyalats entre els de la nostra terra.

Molt difícil ens ha sigut la tasca de reconstrucció de la seva obra, car ell, sens dubte per efectes de la seva malaltia, va destruir-ne una gran part, lo que'ns ha ocasionat grosses pertorbacions i forces dificultats per a poder dur a cap el catàlec que en el fi de l'obra exposém.

Es verament d'admirar el que amb pocs anys hagi realitzat tant gran producció, car la primera de ses composicions data de l'any 1901 i la última de primers del 1917, és a dir, que en un espai de 16 anys ha produït, segons hem pogut averiguar, prop de 200 composicions musicals en les que s'hi veuen obres de tots els estils i gèneres. Un bon ramell de poesies i proses, una col·lecció molt extensa de pintures i dibuixos i qualques obres esculturals. Oi més, és dedicà a l'ensenyança del piano, solfeig i harmonia, passant sots sa experta direcció

gran nombre de deixebles, alguns d'ells ja mestres, posseint tots una escola molt correcta pel bon gust en l'art de frasejar i una perfecció en el mecanisme. Entre ells recordem:

En Miquel Alcoverro, N'Edelmira Blanco, En Ramón Sarró, Na Mercé Zimmer, N'Hermenegild Puig, En Miquel González, N'Enric Gelpí, En Jaume Balasch i molts d'altres no menys importants, que per la manca d'espai sentim no poder fer-ne menció com nostre gust seria.

Ultra aquest treball, li restava encara temps per a llegir obres d'istil elevat, fullejar algunes revistes, lo que contribueix a que posseís una cultura enlairada. En les hores d'esbargiment s'entregava de pler als esports.

Veus aquí l'artista que ens ocupa, era, com pot veure's, un ésser essencialment productor en tota l'amplitud de la paraula, per lo que, al proposar-nos l'estudi de la seva personalitat, ens veiem precisats a fer-ho sots una forma general, car de voler-ho fer extensament caldria disposar d'un espai que en aquesta ocasió ens es mancat.

Aquesta gran obra assenyalada tota amb un segell de bon gust i distribució que la fa sempre interessant i agradable en qualsevol dels seus variats aspectes, hem de dir que, sens regatejar-li mèrits, doncs son molts els que posseix, a nostre jui no la considerem com acabada, car a nostre artista li fou arrabassada la vida a la flor de sa joventut (34 anys), tal volta quan més il·lusions i esperances es for-

java. Ell posseïa un temperament observador i molt estudiós, lo que feia que junt amb son talent produís les obres amb una marcada evolució progressiva, assenyalant-se de dia en dia aquell perfeccionament que adquireix l'artista per mitjà de la pràctica i l'experiència. Aixó que tant clarament veu reflectir-se en la seva obra es la prova més fefaent que'ns referma en la creença de que la llum esplendorosa de sa inspiració artística prenia noves volades, com au galana, en la primavera de sa vida, lo que agreuja més sa valuosa pèrdua.

En l'art que ell més excel·lia es indiscutiblement la música, tal volta per ésser el que més profundament conreava. El treballs de literatura cal considerals-hi com una obra gaire be enllaçada amb la musical, puig son moltes ses poesies i proses que foren fetes com argument de les obres musicals que componia.

En altres ocasions es valgué de la literatura per a deixar escrites emocions de sa vida d'artista. En aquesta branca de l'art s'ens revela com un idealista molt inspirat, defugint tot caire de realitat vital.

Es també de notar en ella l'elegancia d'estil, així com també la riquesa en el lèxic de que fa gala. A les obres de dibuix, pintura i escultura ell no hi donava gran vàlua, encara que mestres i amics li deien lo contrari, distingint-se en les primeres per la riquesa en el colorit i en les segones per a perfecció en ses proporcions.

En l'art musical, ultra sa inspiració melòdica abundantíssima i rica baix qualsevol dels molts

aspectes que conreava, es de notar una varietat harmònica, extraordinària, accentuant-se més i més a mesura que anaven avençant ses obres envers l'escola modernista francesa i russa.

Certament en molts casos es notà l'influència de Debussy, obtenint variadíssims efectes de sonoritat que donen a sa obra un remarcable coloreig que fan a son autor ben personal. En quan a la seva estructura, podem dir que en les obres petites pertany a Grieg i en les grans a Schumann. La seva música és en general descriptiva, pero hi ha que notar en aixó que ell no descriu efectes de la natura com han fet altres autors, sino arguments idealistes que ell mateix concebia, com fa poc acabem de assenyalar; d'aquests en trobem entre altres «La tórtora emmalaltida», «En les muntanyes tristes», «Dança de la Mort». En quan a son estil es el romàntic el que més s'hi accentúa.

Verament hi ha moments en que mereix el nom de genial pels grans trets de ses obres, ses efectes de grandiositat, junt amb la originalitat de ses melodies que en justícia hom les pot calificar de sublims.

Ell escrigué per gaire be tots els instruments, així com també per a la música escènica.

Ultra sa bonica opereta «Lady Flirt» i altres, es de notar lo que ell anomenava *quadres russos* per l'enlairat criteri en que tracta la dansa i la riquesa orquestral. D'aquest art en dona prova en la bonica obra «Sant Josep de Calasanz a Montserrat». Deixa també algunes

obres religioses, en les quals s'hi veu reflectir el sentiment piadós de sa bona ànima. En la música de càmera cal parlar en primer lloc de sa immensa col·lecció d'obres de piano; creiem que's tracta del punt més culminant de l'artista; elles son dignes de lloança en tots conceptes: l'inspiració era una cosa inacabable en nostre músic; l'art d'harmonia gaire be una joguina per ell, i els efectes de sonoritat del piano, ell, com a excel·lent professor del mateix, no cal dir que'ls coneixia a la perfecció. Ho revela ben be en sa formosa jota «Pamplona», «Primavera d'altre temps», «Vals en la Tardor» i moltes altres que podrien citar-se. En les obres de cant i piano, així com també en les d'altres instruments, nostre artista sempre demostrà ésser ben coneixedor de ço que's tracta.

Es aixó en termes generals la seva obra que mereix el nom de genial pels seus trets personals i de romàntic modern per son apassionat sentimentalisme.

Catàlec de les obres d'en Martí i Cristià

MÚSICA ESCÈNICA

Lady Flirt (opereta).

Visió de Sant Josep de Calasanz a Montserrat (1 acte).

La granja (visió lírica) cinc quadros.

El Atalayon (opereta in-acabada).

Serenata de l'amor (drama líric en un acte i quatre quadros).

Elodis (opereta in-acabada).

Travesures de l'amor (opereta).

DANCES DESCRIPTIVES

La esclava egípcia.

El captiu.

Dança del plaer.

La Rosa blava.

Primavera.

MÚSICA RELIGIOSA

Missa, per a veus i orgue.

Tres Aves Maríes.

Varies cançons per a cantar en el temple.

MÚSICA VOCAL

Vesprada, a quatre veus.

Serenata, » » »

Per la carretera, » » »

Nota de tardor, a quatre veus.
Bell infant, » » »
Salutació, » » »
Himne a la natació, per a veus d'home.
Himne al regiment de Pamplona, per a veus
d'home.

CANT Y PIANO

Quin so mes trist, a una veu.
Els ocells, » » »
Els esmolets, » » »
Melangia, » » »
Cançó d'istiu, » » »
Voreta el bosc, » » »

CANÇONS POPULARS

La filla del Rei de França.
Els tres tambors.
El mestre.

MÚSICA DE CÀMERA

Navegant, poema per a violí, violoncello i
piano.
Sonata, per a violí i piano.
Passejant pel llac en primavera, violí i piano.
Quan les fulles s'esgrogueixen, violí, violon-
cello i piano.
Marxa Tziganne, violí, violoncello i piano.
Vals, violí i piano.
Romança, violí i piano.

PIANO

Variacions sinfóniques.

Concert.

Sonata.

Siluetes.

- (a) La Palmera.
- (b) Barrio Gitano.
- (c) El convent.
- (d) Dança de la mort.
- (e) La tórtora emmalaltida
- (f) Corren els trens.
- (g) El nemifar.
- (h) Nit de lluna.
- (i) Barca que s'allunya.
- (j) Ball de criades.
- (k) L'enterro.
- (l) Poble petit.

La dona enamorada (Preludi).

Prop el mar contemplant les ones (Preludi)

La font misteriosa (Preludi).

En les muntanyes tristes (poema).

En les muntanyes de Montserrat (poema).

En la càrcel (poema).

Si vinguessis a mi, vora el riu (poema)

Suite (Recordances de la joventut)

- (a) Dedicatoria.
 - (b) Bon humor.
 - (c) Jugant.
 - (d) Abril.
 - (e) Por.
 - (f) Dormint.
 - (g) Entremaliadura.
-
-

-
-
- (h) Il·lusió.
(i) Innocència.
(j) Consell maternal.
(k) Soldats de plom.
(l) Fábula.

Dança espanyola.
Rondalla.
Pamplona (jota).
Insomni.
Papallones.
Enyorança.
Vals en la tardor.
Primavera.
Primavera d'altre temps.
Barcarola.
En el pati.
Minuet.
Melodia.

PIANO A QUATRE MANS

Vals.
Dança trista.

ORGUE

Suite patètica.
(a) Preludi.
(b) Marxa solemne.
(c) Rieve.
(d) Tocatta.
Invocació—piano i armonium.

OBRES DIDÀCTIQUES

Tractat d'instrumentació.
Tractat d'harmonia (dos volums).

Mecanisme elemental variat.
Col·lecció d'estudis per a piano
Gran nombre d'exercicis per a el mecanisme
del piano.

OBRES DIVERSES

Romança.
L'oblit.
Jòtica.
Dança vora l'estany.
Vostres ulls.
Serenata.
Passejant pel port.
Els arbres son florits.
Serém ditxosos (romança).
Vora el riu, cap al tart, tot canta.
Vals per orquestra.
Nocturn.
Quan jo anava a estudi.
Deixeu-me pensar amb els meus amors.
Melodia.

MELODIA

Te a més una extensíssima col·lecció de
couplets, dances antigues i modernes.

NOTA. — No podem donar amb tota exactitud aquest catàlec,
car el mestre Martí durant sa malaltia destruí gran part de sa obra.

Talleres Gráficos FIOL y C.^{ta}, S. en C.
Cortes, 461 - BARCELONA - Telef. 2089 A

ORFEÓ CATALÀ
BIBLIOTECA

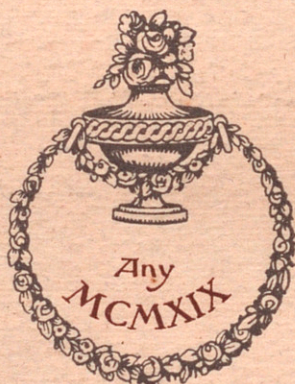
BARCELONA

Reg. 519

Sig. 78:92 (41.71)

(Man) Man

17-VIII-C/G

78:92(46.71)
(Mar) Mar